

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф. на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

Знене остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на четврт године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплате шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом упутицом на пошту у Котор. Дописи пишу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму на четврт, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 6 новчића. За огласе неће и на дуже вријеме понушта се.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 2 маја.

Од прошле године раднички покрет усвојио је први маја као заједнички празник раднички, памјером да се тако постигне и појави јединство и сагласје међу радницима свијех држава у једнодушним изјавама на свечанијем скуповима, те да силом те заједнице и сагласја мирнијем путем извојују уступак по уступак од власника радioniца и од влада. За сада радници не траже него, да се само о с а м ура на дан ради. С тога се владе нијесу противиле светковању овога радничкога празника, премда су га са зебњом изгледале и дочекале. Мјере су биле свуда предузете, као да је револуција на прагу. И оружана сила стала је у приправност. Но и ове године као лане светковање овога празника доста је мирно прошло. Само у Риму било је предаха озбиљнијих и у Формију, једном малом граду сјеверне Француске. Велики раднички скуп у Риму отворен је говором пресједника, који је рекао, да празник овај опомиње раднике на њихова права и позивао их је, да та права извојују. За њим су почели уставати све жешћи говорници. „Није већ вријеме од декламирања, него од рада. Треба силе силом одговорити“. На ове ријечи једног говорника, чуо се одговор из мношине: „Нека се умрије од гвожђа, али не од глади!“ Други говорник завршује: „Хоћете ли се повратити дома а да ништа не учините? Де, дакле пролимо мало крви за ово јадно човјечанство а оставимо се ријечи!“ Говорио је и познати револуционар Типријани, али је он реко: „Данас говоримо мирно — сјутра радимо револуционарно!“ И он је био поздрављен усклицима: „Живјела револуција!“ Одједном неки анархист изађе на трибуну, и показујући на оружану силу, што је у близини стала ради реда, викну: „Ено наших непријатеља; удримо на њих. Ко је храбар нека ме слиједи!“ То изазове сукоб крвави и паде неколико мртвијих и много рањенијих. Само се има захвалити хладнокрвности преставника власти, што није било великога крвопролића. Војска, премда тако изазвана и напанута, није оружје употребила. За то је сенат и заступничка камара великом већином одобрила понашање владино и похвалила војску и пулицу. Тако је ова бесмислена демонстрација радничка навукла на себе осуду свијех правих пријатеља радничког стајежа, и пружица прилику, да влада Рудини-Никотерина добије велико признање у народу колико што је дала потпуно слободу скупу, колико што је показала највишу патриотску умјереност при оној мањој експлозији на томе скупу.

У Формију су пак били неки затворени, па их је свјетина хтјела из тамнице на силу ослободити. За то је морала војска посредовати оружјем, те је пало неколико жртава. Тај догађај био је изнешен на претрес у парламенту. Сједница је била бурна. Министар пресједник Фрајсине изјавио је, да влада схваћа покрет, и да води рачуна о њему; зато законодавно тијело, по могућности, тражиће да задовољи радничкијем захтјевима. Парламенат је примио дневни ред владин, којим изјављује исту симпатију војсци и радницима, и готовост, да ријешит мирнојем путем социјална питања.

У Њемачкој и Аустро угарској,

гдје су толико завладале идеје социјалистичке, светковање је мирно прошло. Само у једном селу близу Будапеште било је предаха, и требало је да коњаништво посредује.

Напротив у Белгији демонстрација је била огромна. Учествовало је до 100,000 радника, који напуштају радњу особито по рудима. Било је предаха и крвавијих сукоба. Такођер у Шпаниској било је озбиљнијих предаха.

Само је у Инглешкој понашање радника похвално. Старо политичко васпитање инглешко и ове покрету даје печат мирне озбиљности. За то се могло састати 35.000 радника без икаквог нереда.

Према страху од радничкога питања, сви листови јевропски једногласно признају, да је светковина првог маја мирно прошла, и четио је званична Јевропа одахнула. Али испод ове мирне површине надзира се савез радника свега свијета, који мора потицати државнике, да се старају, како ће им праведну зараду законом осигурати. Ако су у Инглешкој и у Њемачкој раднички елементи показали умјереност, у Француској, Шпанској и Италији, гдје је нарав јужна напратнија, догађаји првог маја довољно опомињу!

Спор италијанско-американски све се више заплиће. Пошто је италијански посланик барон Фава остао у Њујорку, као да ће сада и американски посланик Портер оставити Рим. Маркиз Ди Рудини подио је парламенту американски спор о трговачком догађају, из кога се види, да је италијанска влада тражила, да се поведе истрага противу извршиоца. Лиич суда над убијенијема и да им се породицама накнади штета. Пошљедња пошта, коју је италијански министар спољних посала управно секретару италијанске легације у Њујорку, који само оправља текуће послове, овако свршава: „Има разлог г. Блај, што подлаже накнаду штете породицама жртава услову, да се докаже повреда траката. Али нас згрожава мислити, да по његовом схваћању, извршена повреда још треба доказа. Грађани американскијих, били су поубијани у државнијем тамницама, без икакве мјере узети у њихову обрану! Какав други доказ тражи влада Сједињенијих Држава повреде траката, који изрично осигураје односијема грађанима заштити и безбједност? Разјаснили смо, да ми не тражимо, него да се поведе истрага редовног суда. У првој ноћи барона Фаве од 15 марта био је пренис телеграма, који је државни секретар по налогу пресједника послао гувернеру Луизијане. А данас у ноћ од 14 априла г. Блај ћути сврху овога, што је за нас главна тачка спора. Јадна је пужда закључити, да Влада Сједињенијих Држава није у стању да изврши, што би се којој му драго Влади имало чинити извршење строге дужности грађанске. Вријеме је да се прекине немилостив спор. Јавно мњење, врховни судија, знаће показати праведно ријешење тешког питања. Тражили смо наше свето право, и још га тражимо; нека промисли Влада Сједињенијих Држава, јели јој корисно оставити у власти појединијих држава савезнијих, које нијесу обавезане према иностранству, снагу уговорах, у којима је заложена пезина вјера и част цијелог народа. Овај допис упућен је само Вама, а не Влади Сједињенијих

Држава. Вама се дужност ограничава само на текуће послове.“

Према овоме становишту, што у овој размирици заузима италијанска влада, доносимо шљедњи извод изјештаја, што је Велика Порота у Њуорлеану отпорила у Њујорку: „Убство поглавара пулице Hennessy-а квалификује се гровијем злочинством по броју танади, што га је живота лишило. Резултат процеса огорчи јавно мњење, које је онтуживало неке противнике, који су ослободили онтужене. На скупу од 14 марта било је хиљада особа, међу којима је било и најупливијих грађана. Ту се признало да је вердикт био противу закона и противу исказа свједока, и да је дјело људи бесавјеснијих. Народ се изјавио одлучно противу пољних убица и њиховијих моћнијих заштитника. Под упливом неправеднога суђења поткупљеног, народ је у броју од 6 до 8000 људи разјарен извршио сам суд на такав начин, да није могуће одредити, колико је ко крив. Чин је такав, да је читав град солидаран у њему; толика је била симпатија и заједница грађанства са његовијем извршиоцима. Излијећење дакле не пружа дјела, која би могла овластити Велику Пороту, да стави у онтужио стање онтужене“. Осим тога с Американске се стране тврди, да су линчирани Италијанци били примали грађанство американско. Тако би оба захтјева италијанске владе и суђење кривцима и накнада штете, остала без успјеха. Изгледа су, да би овај италијанско-американски спор могао претворити се у јевропско-американски. Према томе тумачи се говор Пресједника Сједињенијих држава, у ком је истакао нужду повећања ратног бродовља, који нам је био највијештен брзојавом из Санфранциска у пошљедњем броју нашег листа.

По бенко пеншанскијем листовима било је много говора о проласку пароброда руске добровољне флоте кроз Босфор и Дарданеле, дајући велику важност случају са „Костромом“, који је био заустављен неколико сати. Порта је на против тијем поводом отворила слободан пролазак кроз своје тјеснаце свијема бродовима руске добровољне флоте под заставом трговачком; само кад би ти бродови возили војнике или ратни материјал, руска влада ће имати турску обавијестити. Дакле не само, да је постигнуто потпуно споразумљење односно „Костроме“, него је „Кострома“ отворила пут и осталијем дрговима.

✠

Његово Царско Височанство
ВЕЛИКИ КЊАЗ

НИКОЛА НИКОЛАЈЕВИЋ СТАРИЈ.

Сви руски листови донос е највишега мјеста потврђени церемонијал превоза тијела Њег. Царског Височанства Великог Књаза Николе Николајевића Старијег из Алуке на јужној обали Крима у Петроград и његова погребна. Церемонијал има 33 тачке, и простор нашег листа не допушта нам, него да га у шљедњем изводу саопштинмо:

Тијело блаженопочившег Великог Књаза биће изложено у коротној сали у Алуки, над којом ће се сваки дан по два парастоса држати, а уз њега ће се находити на дежурству по један генерал и два нижа чина. У одређене часове биће слободно народу, да приступи мртвом тијелу Великог Књаза. Тужни поход од Алуке у Јалту одиће овим редом:

Војништво, велики чиновни и придворници, пјеначки хор, свештенство, мртачка кола, уз њих адјутанти и генерали, а за њима Његово Царско Височанство Великог Књаза Никола Николајевића Млађи, свита блаженопочившег Великог Књаза и начелници појединијих управа, који се нађу у Алуки.

У Јалти по отелуженом парастосу град екијем свештенством у присуству преставника администрације, племства и града, укрцаће се мртвачка скриња на одређени брод, да се превезе у Севастопољ, гдје ће је дочекати градеко свештенство, војене, поморске и грађанске власти и преставници племства и града. Тужни спровод упутиће се у градеку цркву, а из цркве на жељезницу. Свијем путем у Севастопољу биће упарани војници, а са свијех цркава ће се звонити. При поласку из Севастопоља сва војска ће одати пошљедњу пошту Аугустејјему Генерал фелдмаршалу, а палиће топови сухопутне артиљерије и са ратнијих бродова. У Москви и свијема губернијским градовима, куда ће проћи тужни спровод, излазиће на сусрет Архиепископи, гувернери, војене и грађанске власти и преставници племства и градова, па ће свештенство држати парастосе. У Москви ће га дочекати: Митрополит с вшним духовенством, највиши војени и грађанске власти, двореки чиновни и кавалери, представници племства и трговачког стајежа и депутације московскијих друштва, којима је покојник био покровитељем.

У Петрограду ће га дочекати Архиепископи са свештенством и држаће парастосе на само Његово Царско Височанство изволиће са Великијем Књажевима пренијети мртвачку скрињу са жељезничке станице на мртвачка кола. На ће се тужни спровод кренути Невскијем просеком у Петропавловску тврђаву. Свијем путем војска ће шалијере чинити, а пред црквом Знамења Богоматере, пред Сергијевским Сабором и пред Тројицким Сабором, држаће се парастоси. Спровод ће отвари: Ескадрон

једити придворни чиновни, депутације разнијих друштава, медико-хирургице царско академије, универзитетна, академије наука, Михаиловске артиљеријске академије, Николајевске инжињерске академије, Николајевске академије генералног штаба, управа генерал инспектора коњаништва, штаб гвардијске војске и петроградског војеног округа, главна инжињерска управа, генерали по старејшињству по два у ред, александровски комитет за рањене, државни секретари Његова Императорског Височанства, сенатори, министри и чланови царског сајета по три у ред, ескадрон официре коњаничке школе и официри коњаничке школе, великокњажевска застава ношена контрадмиралом су два асистента штаб официреког чина маририце, ордени и знакови одлијца, ношени штаб — официрима с асистентима обер-официреког чина (Иностранци: Мед а љ е: црногорска — Милоша Обилића, српска — за храброст, румунска — војна, француска — војна, Пруска — у спомен крунисања краља Вилхелма I-га. Ордени: Црногорски — књаза Данила за Независност Црне Горе, Саксен — Алтенбуршки — Ернестинекога војводеког дома, Оденбуршки — за заслуге, Саксен-Вајмарски — Вилелог Сокола, Мекленбург-Шверински — Вендске круне, Хесен-Дармштадски — Лудовика, Баденски: Церигеког Лава и Вјерности, Српски — Такова, Румунски: крст за прелаз Дунава и Звјезде, Грчки — Спаситеља, Нидерландски — Лана, Виртембершке круне, Баварски — Св. Губерта, Саксонски — зелене круне, Шведски — Серафима, Дански — слона, Италијански — Благовјести, Француски — почасти легије, Пруски: крст за 25-ну службу, црвенор орла, Pour le Mérite, Хохенцолерски, првога орла, Аустријски: крст за 25-летњу службу и Св. Стефана. — Руски: медале: у спомен крунисања Њиховијих Величанства, у спомен рата 1877—78, за трудоне у ослобођењу тежак, за покорене Чечне и Дагестана 1857—58, у спомен рата 1853—1856, за обрану Севастопоља; знакове црвенор крета, Јерусалимски Заштитника Гроба Господињег, одлиције беспорочне службе, крст за службу на Кавказу; ордени: Св. Станислава I-ог ст., Св. Анне I-ог ст., Вилелог Орла, Св. Александар Невског, Св. Ђорђа 4-ог ст. и св. Ђорђа 2-ог ст. Ордени ношени генералима: Св. Владимира I-ог ст., и Св. Апостола Андрије Првозваного.)*) Пјеначки хор Исакијевског сабо-

*) Медале и ордени су горњијем редом у церемонијалу назначени. Ур.

ра, свештенство, придворни пјевци, прото-
дјакони, свештеници и духовник блажено
почившег Великог Књаза са иконом,
мртвачка кола, са стране им адјутанти
покојнички и генерали, од ордена до
царске породице с обје стране пажли носе
запаљене зубље, за тужбијем колима
изволише одити: Цар са својом пратњом,
Велики Књажеви и инострани Аугустејше
особе, које дођу на спровод, Њезино
Величанство Царица сlijедиће у коротни-
јем колима са Великим Књазињама, и
дворским дамама, чете дворских грана-
дира, сви ближи послужитељи пок. Велика
Књаза, Николајевска и жинирска школа,
ескадрон уландског пука, и војска означена
војеним заповједништвом.

У напери Петронавловског сабора
дочека ће тијело Митрополит петроградски
са саборнијем духовенством а Његово
Императорско Величанство Цар са Вели-
ким Књажевима унијеће мртвачку скрињу
у цркву. Па ће Митрополит отслужити
парастос и започеће читање Еванђеља.
За вријеме, што ће бити изложено
покојничко тијело у цркви, биће слободно
народу у назначеним часовима, да му
приступити. За све ове дани имају бити
театри и сва увеселења затворени.

На дан доласка мртвог тијела позва-
ни су на парастос сви инострани посла-
ници са особљем дипломатског тијела и
са сунругама, који ће на вријеме у цркви
мјеста заузети. На дан означени за по-
греб позваће се у Петропавловски Сабор:
статс-даме, двореке госпођице, особе ди-
пломатског тијела са сунругама, чланови
царског савјета, министри, сенатори, први
и други чинови Царске Куће, државни се-
кретари, придворни кавалери, генерал-
адјутанти, елигал-адјутант, адјутанти Ве-
ликих Књажева, сви са сунругама; војене
иностране особе, које дођу у Петроград;
сви генерали и адмирал, који се нађу у
престолници; остале особе оба пола прве
четири класе; преставници племства и
градоначелник, а тако исто штаб-и-обер-
официри гвардијске војске, депутације воје-
не и појединијех друштава, којима је Аугу-
стејшњи Покојник био покровитељем или
почасним чланом, сви у пуној короти. Цар и
Царица ће дочекати Митрополит са чланови-
ма Св. Синода, па ће се започети литургија,
за тијем ће сlijедијти ошјељо, и кад се
доврши, највише Особе изволи ће одати
пошљедње поклоњење блаженопочившем
Књазу. За тијем ће се скриња затворити, па
ће је подићи Цар са Великим Књажеви-
ма и пошлети у одређени гроб у цркви,
а пред њима ће одати Митрополит са
свештенством. При спуштању Аугустејш-
ншег Покојника у гроб, сва војска и Петро-
навловска тврђава одаће му пошљедњу

* * *

Петроградски Гражданин јавља:
У понедељник, 22 априла, Николајевском
жељезницом отпунвало је Њезино Царско
Височанство Велика Књазиња Милица Ни-
колајевна у Москву да срету тужби спро-
вод с тијелом Његовог Императорског
Височанства блаженопочившег Великог Кња-
за Николе Николајевича Старијега.

Исти дан вечерњијем влаком отпуто-
вао је и Његово Царско Височанство Кња-
з Евгений Максимилјановић Романовски Вој-
вода Дајттенбершки у Москву на спровод
Аугустејшншег Покојника.

Новос Време пише: Данас 23
априла, варшавском жељезницом дошли су
на спровод Великог Књаза Николе Нико-
лајевича: Принц Алберт Виртембершки и
депутације иностранијех регимената, којима
је покојник био шефом — германска, ру-
муњска и аустријска.

Гражданин доноси ове бројаве са
спровода: Севастопољ, 20 апр. Ескадра,
коју састављају „Донец“, „Черноморец“ и
„Кубанец“ приспјела је с тијелом Великог
Књаза, поздрављена с војничких бродова
и тврђава. Спровод у Николајевски сабор
био је величанствен. Учествовало је мно-
гобројно свештенство, све власти војене и
грађанске, браниоци Севастопоља, мушкарци
и мушкарци. Народ је сједио на улицама
и пјачама. Велики Књаз Никола Николајевич
Млађи одио је за мртвачкијем колима
ијешке. Свијем путем војници су шпалитјере
чинили. Припасти су генерали унијели у
цркву и на парастосу на кола опет изијели.
Кад је мртвачка скриња намјештена у
вагон жељезнички, одали су почаст арти-
лерија, пјемачка војска и ратни бродови.
Мртвачка скриња покривена је мноштвом
вијенаца.

Харков, 22 апр. Тијело Великог
Књаза приспјело је синоћ особитијем возом.
Дочекала га је почасна стража са заставом
и музиком, и епископ са свештенством и
хором. Врата на коротном вагону била су
отворена и видно се сандук застрт бијелијем
великокњажевским покровом, а вијенци
су покривали изнутра вагон. Велики Кња-
з Никола Николајевич Млађи изашавши из
вагона срдљачно се поздрављао са свијем
преставницима власти, племства и друштава.
На скрињу је положио неколико вијенаца.
Велику пјачу на жељезничкој станици
покријевао је народ голглав. Генерал
Драгомиров придружио се спроводу.

ИЗ НАШИЈЕХ И СТРАНИЈЕХ ЛИСТОВА.

Новосадеком „Бранителю“ пише
из Совије, 16 априла 1891.

Ево је већ четири године прохујало,
од како је Бугарска у политици својој скре-
нула правцем вратоломним и непријатељ-
ским према својој ослободитељки Русији.
За то вријеме појавила се само у више
маха жеља, да се ради споразумно са
русо-илеком странком у Бугарској, те да
се тако мирним путем уклоне сметње, које
су удалиле ослободитељку од ослобођених.
Први корак у овом погледу, учинило је
регенство послје Батемберга, када је
званично послало у Цариград изасланике,
да преговарају са начеоником русофилске
странке Драгоном Цанковим, кога је у то
доба велики везир позвао био у Цариград,
да га обавијести о унутарњим односијима
Бугарске. У тај мах се изненада, 19 феб-
руара 1887 године, подигне устанак у
Русију и Силестији против регенства,
те се отпочети преговори прекинуше.

Послје овог првог неуспјешног поку-
шаја, као други званичан покушај, изми-
рење са Русијом учинио је принц Кобург,
тражећи од Русије дозволу, да послје не-
законитог избора свога заузме престо бу-
гарски. Познато нам је шта је Русија на
пренемагања Кобургова одговорила.

Када је Кобург отишао у Бугарску
онда је Стамбулов, без знања Кобургова,
још у три маха хтио да се приближи цан-
ковистама како би дозвоља, шта би он жр-
товати морао, па да задовоље наклоност
руске владе. Али, као што нам је познато,
руска влада није показала ни трунка
воље, да се упусти у преговоре са неза-
конитим бугарским власницима. А Цанков
је одговорио свагда, да Русија ништа
друго неће, него да се Бугарској очува
потпуна спољна и унутрашња независност,
коју су сљедије са свим садржи. Ово је
Цанков чак и после оне познате аудијен-
ције код руског цара наглашавао, по уза-
луд, јер Стамбулову и друговима не бјоше
стало до добра отаџбине по до свога цена,
па су за своје одржање силом власти,
која им је у рукама била, гонили и про-
гањали своје противнике а све у своју
личну корист. Њима бјеше жао, што је и
Батенберг врло јефтино продан, па су
хтјели, да са новим кнезом надокнаде онај
губитак код старог.

Када је млади принц проникнуо
лукаво титрање Стамбулова с њиме као
што сам нам већ у више махова јавио,
покушавао је да се зближи са непријатељ-
има Стамбуловљевим, а поглавито са
једнославистама и конзервативцима, но
Стамбулов је разним пријатељима знао да
уништи ову комбинацију младог принца
тима, што је и сам тако рећи кушо кон-
зервативце, који су свугдје једнаки. Усљед
тога је морао напустити примирје између
младог принца и Стамбулова.

Млади принц бојећи се подвале од
стране Стамбулова смисли да без њега
уцврсти себе на бугарском престолу. Он
и мати му, принцеза Клементина, до крај-
ности властољубива жена, нијесу жалели но-
ваца да задовоље за се официре и чиновнике.
Када су постигнули своју циљ, они се
лате Цанковиста а за то им је као наручен
дошао митрополит Григорије, један од
највећих непријатеља Стамбуловљевих.
Григорије буде именован за председника
синода, даде му се из дворске благотине
новаца, да иде у Францесбад, обећано му
је да ће бити егзарх, одликован је свима
могућим орденима и обремена частима, и то
честољубива старца наведе на равне по-
литичке силетке. Њему је испало за руком,
да неке Цанковисте приближи Кобургу, који
се нада, да ће се помоћу њиховом моћи
измирити са Русијом. Међутим принцеза
Клементина лети по страним дворцима и
ради из све снаге да сина свога утврди на
престолу — но сви су ови труди узалудни.

Ови покушаји, да се Бугарска измири
са Русијом кажују, да сами Бугари сазнају
да су на кривом путу од онога доба, од
како су се одијелили од природне покрови-
тељске своје Русије. Званична штампа
бугарска додуше, обасипа грљавима Русију,
но то се чини само за то, да се замажу
очи садашњим покровитељима Бугарске,
јер све докле док се не измире с
Русијом не смију власници губити покрови-
тељство запада. Да пак штампа немачка,
инглеска и у опште чинувска назива на кре-
тање бугарског министра председника, тре-
ба да се сјетимо само оних нападаја чи-
нувских и инглеских листова на Стамбу-
лова после разговора му са Татишчевим,
и после бављења кнеза Долгорукова овдје
у Софији. За то Стамбулов грди Русију,
да се оправда прд новим пријатељима,
но шта он за све то мари, кад ти нови
пријатељи држе њему душу и цуње му
цеп а то је за њега доста.

Међутим и пријатељи Стамбуловљеви
не сједије крхтених руку. Они додуше
неће да дођу у отворен сукоб са Русијом,
па с тога неће да признаду садашњи поло-
жај у Бугарској као законит, нити хоће
тима да повриједе берлински уговор, који
су потписали, али им је ипак врло мило,
када се у Бугарској догоди нешто што
не годя Русији, коју они сви мразе — само

што у це у морају да држе стиснуту пес-
ницу. Када пак примјете, да се у Бугар-
ској појаве какве год жеље за измирење
са Русијом, као што је то било у посљедње
вријеме оближењем Кобурга са свештен-
ством и са русофил ком странком, они
стану одмах узурпаторе плашити разним
завјерама против њих, које спремају
русофили или чак и руска влада! Тако су
ето недавно изијели, да ће бугарски
капетан Бендерев из Румуније ићи у Ср-
бију и одакле ће упасти са завјереницима
у Бугарску, да сруши садашњу владавину.
И то се проијело онда када је Бендерев
био у Петрограду. Врло је интересантно
у овој лажи то, што је у једно исто ври-
јеме софијски кореспондент једног берлин-
ског листа брзојавио том листу, да је
Бендерев у Букурешту, а у исти мах је
петроградски кореспондент истога листа
брзојавио му, да се са Бендеровим састао
у једном петроградском друштву. Српска,
румунска па чак и бугарска влада опро-
вргла је вијест о бављењу Бендерева у
Србији и Румунији, но инглеска и немачка
штампа још увијек жваћу ту вијест. Они
силом хоће да увјере власнике Бугарске,
да Бендерев хоће као руски агент са рус-
ким новцем њих да свали. И где баш у
тај мах се појављује атентат на Стамбу-
лова и убиство Белчова. Ово је баш као
наручено дошло чинувској штампи, да још
са већом енергијом потригорија против Ру-
сије и против Бендерева, коме је веде его
за руком пошло да изводи своје паклене
намјере — и ако он сједи у Петрограду
и бави се књижевним радом. Види се да
је врло клизаво поштење власника бугар-
ских, када они морају да стрепе пред
противником, који нити има војску, ни силну
полицију ни народну благајну, као што то
има Стамбулов и клика његова. Или се
они ваља боје свјетлости оне идеје за
коју се одушевљавају противници њихови?

Већ ево мјесец и по дана је прошло
од убиства Белчева, а о убици ни трага
нема. По званични лист „Свобода“ вели,
да је судски доказано већ ко су убили, и
да се већ знају и имена, но тако се дјеца
варају. Власници су употребили ову при-
лику, те се свете сад својим противницима
тима, што их затварају и муче. Многи
одлични људи су позатварани а међу њима
и Каравелов и Касобов, а све под извиком
неке завјере, коју Русија подржава. Стам-
булов је у вјечитој грозници; он је увјерен,
да ће му се скоро смрћ, но како да из-
бјегне што веће зло — то је о чему он
сада и дању и ноћу мисли. Он би врло
радо утекао из земље, али је то немогуће,
јер колико га губе из вида противници,
толико више бдију над њим другови његови,
који неће сами да куцају оно, што је
Стамбулов сам јесио. Не би жељео бити у
кожи Стамбуловљевој!

Послје познатог атентата поширене
су мјере против периодичних листова а и
војсци је издан указ, у коме се наређује
кад и како има војска полицији у помоћ
притећи. Иначе сваки дан се догађају
преметачине и узнемирује породични мир
најугледнијих најродољубивијих породица.

Када се узме у обзир, да су у по-
сљедње вријеме и Турска и Италија пре-
кинули сваку везу са принцем Кобушским
те се тако и одношај према спољним др-
жавама погоршао, па још, када се крај
крајњег растројства у земљи дода још
финансијско и економско назадовање земље,
услијед глупих финансијских економских
власничких операција, које су навукле земљи
200,000.000 франка дуга, онда је ли нужно,
да опозиција или можда још и силна Ру-
сија, чини што против узурпатора. Та они
сами себи гроб копају. Русија је
Бугарску ослободила и дала јој слобод-
ан устав и самоуправу. И то је стадо
Русију милијарда и крви стотине хиљада
људи. Па зар и сада Русија да ју осло-
бађа од Стамбуловље клике. Ако бугарски
народ не може да се ослободи својих
упростаитеља онда показује, да је поли-
тички незрео да незна уважавати слободу
и самосталност своју или ваља чека да
му дође душа у подгрлац, па да се онда
тек тргне?

ИЗ ЖИВОТА МОЛТКЕОВА.

Хелмут пл. Молтке родио се 14.
(26.) октобра 1800 у Пархиму у Меклем-
бургу као трећи син капетана барона
Фрица пл. Молткеа. Мати му је била Хе-
нријета Пашенова, кћи пруског тајног фи-
нансијског савјетника. Допије му се ро-
дитељи због оскудног стања одселише у
Либек, гдје је он као дјетиња од шест година
доживио страховити дан 1806 године, кад
Французи под ђенералима Бернадотом,
Сулом и Мира-ом јуришаше на ту варош,
освојише је и поробише. Пошто са својим
браћом сврши кадетску школу, буде 1819
г. секундолајтнант у данској служби у
Ренсбургу. Послје тога пређе опет у
Пруску, гдје се наново подвргне официр-
ском испиту и буде, кад му бјеше 22
године, секундолајтнант у Франкфурту.
Своје војничке науке усаврши у тадашњој
својој ратној школи у Берлину, те
тако, обилато наукама опремљен, буде г.
1832 командован као преме дајтнант у

ђенералски штаб, у ком 1833 г. постане
капетан.

Год. 1833 добије допуст те отицује
преко Балкана у Цариград, гдје остане по
жељи султана Махмута II., који се спома-
гаше с њим у култури јевропској за своју
земљу, чак до 1839. Тада Молтке имаде
прилику учествовати и у војевању Турске
против Мехмед-Алије, поткрала од Мисира.

По смрти султана Махмуда II., и по-
слије погубије турске 12 јунија 1839., од
мисирског војсковође Ибрахим-паше, коју
навукоше на се неслушајући савјета Молт-
кеова, овај се врати у Берлин. бивши об-
дарен Нишан-Ифехар-орденом са брилиан-
тима а у Берлину орденом за заслуге.
Своје догађаје на истом описио је у књи-
зи, изданој 1841 г.

Г. 1842 ожени се Молтке са Маријом
кћери Инглеза Ђон Хајдодера Бурта Еск.,
за којега бјеше удата његова сестра и код
њега затекла ту кћер му, којој бјеше 16
година и која, читајући дјела његова и
слушајући о њему, бјеше га замиловала. С
њом је све до њене смрти г. 1868 срећно
живио али на своју жалост дјеце није
имао.

Г. 1840 буде мајор у ђенерал штабу.
Г. 1845 оде у Рим као особни ађутант
принца Хенрика Пруске, али како овај по-
тоње године умре, он се врати у своју
постојбину, обогачен новим знањем.

Пошто авансује у служби, дође 17
окт. на чело пруског ђенералног штаба на
мјесто ђенерала пл. Рајхера, који у то
вријеме умре. На том мјесту остане пуних
тридесет година.

Молтке је био не само вјешт него и
срећан у својим војним подухвима. У том
је свој вршак достигао у побједама прус-
ког оружја код Краљев-града против
Аустрије 1866 год. и код Седана против
Француза у рату 1870—71.

У парламенту много је ариједила
његова кратка и збијена, али језгровита
ријеч, која је и од самих социјал-демократ
са поштом слушана и штована. Па он је
и ту вршио своју грађанску дужност, како
видимо, до посљедњег часа свог живота.

Он је био и особити пријатељ музике,
коју је и у својој кући брижљиво гајио.

* * *

Ево још неких података из јавних
листова о животу Молткеа.

Кад је он г. 1845 дошао као ађутант
к пруском принцу Хенрику у Рим, као
што је горе поменуто, он се тада бавио
топографском премјером римске околице
а по смрти принчевој вратио се у Берлин,
гдје 1846 буде придијељен главном штабу
8 војног кора. 4 маја 1848 буде именован
одељним предстојником у великом главном
штабу. Но већ 22 августа исте године
постане начелником главног штаба у 4
кору. Затим постане 14 септембра 1850
потпуковником, 20 нов. 1851 пуковником,
1 септ. 1855 ђенералмајором и првим
побочником краљевића Фридриха Виљема
(кашњег цара Фридриха III.), кога је пратио
у Петроград, Москву, Лондон и Париз.
17 јунија 1857 буде му повјерена управа
великог главног штаба, 6 септембра 1858
год. постане његовим правим шефом и
буде 31 јула 1859 именован ђенераллајт-
нантом.

Кад 1863. буде оглашен рат Данској.
Молтке буде старешина главног штаба
Карлом те с њим пређе у Алсен. Послје
свршеног рата врати се на чело великог
главног штаба, гдје се опет 1866. истакне
као организатор ратне основе против
Аустрије. Поставши 27 маја 1866. ђенера-
лом пјемачке војске, управљао је из главног
краљевског стана пруском војском те с њом
побиједио код Кениггреца 23 авг. 1866. По-
шавши преко Холмудца к Бечу, склопи
примирје у Николу. Послје склопљена
мира добије од краља Виљема дотацију,
којом створи 1869. обитељски фидеикомис.

Кад г. 1870. бунке француско пруски
рат, буде он кадр, да свом краљу предложи
потпуну ратну основу, која је до најтањих
нити организовала војничку службу. Та је
основа била тако рачувана и тако савр-
шена, да ју је требало само за неколико
дана произвести, — а посљеднице су показале,
да је Молтке добро рачунао. Иза капиту-
лације код Меца добије Молтке 16 јунија
1870. назив грофа и велики крст жељезног
реда, а 4 јунија 1871. на повратку побјед-
ничких чета у Берлин, буде подигнут на
чест ђенерал-фелдмаршала.

Иза тога буде даље одликован. По-
стане чланом господске куће, добије све
највише редове, велику дотацију, називе,
почасти — а подигоше му и више споме-
ника. Год. 1879. прослави 60 годишњицу
свога службовања, г. 1880. 70-годишњицу.
Исте године замоли цара Виљема II., да
га умирови, но цар га остави у активној
служби а начелником главног штаба именује
по његовој предлози грофа Валдерсеа, који
је већ ове године одступио.

Као стратег Молтке је у модерној
војничкој знаности први ауторитет и целе-
бритет. Он је главни штаб створио, елитом
војске.

У заступничкој кући државног сабора
припадао је Молтке конзервативцима те
је ваља говорио, кад се радило о војничким

питањима. Његови су говори кратки, струковни и објективни. Он се није истицао са нервозном нестрпљивошћу Бисмарковом, нити је истицао страначких призора, те за то га је и Бисмарк вазда слао у парламентарни рат, кад је што сновао.

С царем Виљемом I. везало је Молткеа особито пријатељство — и обојица су доживјели исти дубоки вијек. И Виљему II. био је поуздан саветник, те га је готово на сваком путу по Њемачкој пратио. Још ових дана био је с њиме у Хамбургу и при различним светковинама, гдје је показао толико јачине и чистоте, да су се сви дивили.

ДОПИСИ.

Одеса, 23 априла. — Христос воскрес! И ако сви православни Словени славе „воскресење Христово“, оно ипак код јужних и западних Словена — напрам Русима — неприроднобине разлике има. За имати прави појам о прослави воскресња Христа, треба доћи у Русију и виђети. У свијем црквама, на улицама, у кућама највећих богаташа као у колиби најпростијег радника или сиромаша, свуд и свадје, једнаким одушевљењем ори се: Христос воскрес! Оно је прави руски празник у коме нема разлике пола, стадежа, није старијег, нема млађег, нема старешине ни потчињених, нема главара, нема богаташа ни сиромаша... јест само браће и сестара! У ове свете дане у Русији сваки живи и ужива. Грађанске војничке власти и руско грађанство свему и за свакога богато и обилато провиде. У Одеси пред воскрсеним празником састављено сјасет добровољних одбора, да помогну сиромашу и баш онако као што Руси, само Руси, знаду и умију. У једну ријеч, ових дана, сваки је жив у Русији са свим потребитим богато и обилато опскрбљен. Пошљедњих дана страсне недеље, почевши од великог четвртка, све царско руско канцеларије, индустријално трговачки заводи и сви јавни радови заворени су; сваки се жив спрема да свијетли празник што свечаније дочека. На свијетлу суботу пред вече, силна маса народа почела се окупљати на великој пространој „площади“ саборне цркве. Кроз градеке улице од народа и хиљадама кола није се могло пролазити. Циком у поноћи, сва звона са саборне цркве навјешташе одеском право славном грађанству, да Свето Богослужје је почело. Затим почела је света литија око саборне цркве а за литијом божествена служба божја. Није ми намера да вам свечаност воскресног празника у свој Свеслојенској Русији опишем, јер су то много вјештији од мене, у нашим књижевним листовима, потанко описали; рећи ћу само: као што је све у Русију величанствено, неличанствени су сви руски празници, а свето Воскресење Христово — највеличанственије!

Сада ево ме на прави предмет мог данашњег дописа.

У уторник 16 о. м. у 5 часова посетије подне, допловио је из Цариграда у Одесу наш пароброд „Јарослав“. Са изванредном брзином и тачношћу, као што знаде и умије вриједни заповједник Г. Андрo Бурковић, у само два-три дана на Јарославу је укрцато 96-000 пуца кукуруза и јуче — због празника није могао прије — ујутро у 5 часова отпловише низ Црно море кроз Цариград у Медуу: Пароброд, заповједник, капетани и мариари; пођоше сретно здраво и весело. Пароброд вам нећу описивати, јер је то мени добро познати дописник из наше питоме Боче прије мене описао. Уз оно што је споменути дописник написао биће доста да ја наодам, да је наш „Јарослав“ достојан Онога који нам га је даровао! Него... Познато ми је — јер ми казаше они који Г. Бурковићу учињеше понуду — да је Г. заповједнику „Јарослава“ било нуђено под врло повољним увјетима превоз есенаца у Петроград и у Владивосток. А немам сумње — познајући колико нас Црногорце руска браћа љубе — кад би „Јарослав“ редовиту пловидбу из Бара у Одесу предузео, да би доста lijених и добрих посала учинио. Ма коју од споменутих линија предузео, наш је пароброд сасвим zgodан, јер ништа тврђега ни масивнијега у ма каквом броду, за ударце морских таласа, ни помислит се не да. Све услове за велика мора наш Јарослав има јер вам је то права морска тврђава! По моме скромном мњењу, Јарослав има једну саму ману, а та је превелика — много ђумура тропи. Са великим бројем пароброда те плове кроз сва мора, конкуренција је превелика, па зато и подвоз дотичних есенаца врло је јевтин. Код овако јејтине могу се издржавати само оне парне лађе које мало угља троше. По мњењу вјештих стручњака, су самах 10-000 енглеких лира, свијем потребама нашег Јарослава дало би се докочити. Измјена садашње машине у машину најновје системе сon tripla еспаионе, ставио би се „Јарослав“ у таков повољни положај да би могао ма којем броду, своје величине, поуздано конкурисати. Знам даће ми се примјетити, да су 10-000 енглеких лира прилично велика сума, али кад се промисли, да га самом

штедном угља, кроз једну саму годину постојаног рада вас трошак дао би се у штедити, онда ће ми сваки жив признати, да 10-000 златних штерлинга нијесу ништа. Ја рекох без околишња своју, а заиста неће бити на мени ред да ја одлучим! И ако сам потпуно увјерен да је мој глас у посљедној црногорској нули — нули, оно ипак усуђујем се устврдити — познајући каквом братском сућути одеске власти и све без разлике одеско грађанство све што је црногорско предушетају — да је наш „Јарослав“ једна од најсјајнији наших стечевина ових посљедњих година. Ако само, Г. Уреднице, часком промислите коликог угледа нашој јуначкој Црној Гори доприноси, што се наша непобједима Застава кроз сва мора слободно вије, ви ћете ме заиста разумјети, а и читатељи „Гласа Црногорца“ моја тврдња биће јасна!

Пред васкрсне празнике сва трговина на одеским пристанима мало се је стинила — у гавањи нема обичног живота. Ипак од 1 јануара до данас извезено је из Одесе преко 3 милиона четвртих разноразита. Шећер и манифактурни еснап, за Италију и за друге вароши на Средоземном мору у великом се изважа. Почетком прошле недеље нуђене су цијене за кукуруз, предаја у јуну и јулу, по 80 копјека пуд и није се нашао продаваоца. Али при копу недеље спуштене су цијене кукуруза по 4—5 копјека на пуд. Пронлијех дапа лшеница је продавана по 1 р. 20 и 1 р. 21 коп. на пуд. Јечам по 80—82 коп. на пуд. Сви одески житни депозити, мал да не празни су. Један одески мене познати трговац тражио је 10—15 хиљада четврти кукуруза уз повољне цијене од 82½ коп. по пуд и није могао наћи, него је пошао у унутрашњост Русије за набавку 100 златних динара на одеској борси мијењања су за 33 и 34 р. и 20 коп. А 100 динара аустријске банке за 68 рубаља. И ово вам је најјаснији доказ у каквом повољном положају, у свакоме погледу, находе се руске финансије. Ако овако устраје а заиста хоће и још боље неће дуго времена проћи, да ће руска папирна рубља врло једити рубљу чистога злата. Господа на западу експлоатисали су све што су имали, немају што више експлоатисати; дочим Русија у својој неизмјерној величини, она је неисцрпима. У овоме је разлика између Русије и запада!

Познато ми је да дуж цијеле обале Јадранскога мора, најбоље врсте маслино на уља у нашем су Бару и Улцињу. Одеса огромну количину свакојаког уља — па и фамицираног — годишње уважа. Наши посједници на и трговци непознају друго него: у Тријешће и из Тријешћа. Прошле недеље с мојим сам очима гледао гдје је продавано уље из Емирна и Канлије, врсте 20% горе од берског и улцињског најпростијег уља, по 9 р. 20 до 9 р. 50 коп. пуд; то доходи 100 килограма око 54 до 55 рубаља. Истина да од ових треба одбити близу 20 рубаља за подвоз и дацију, али преко свога тога остају чисти 34 до 35 рубаља за сваку метрценту; које рачунајући по данашњему курсу давају а. в. ф. 46: 92 п. до 48 ф. 30 п. Нешта трговци и посједници приспобие уљане тријестинске цијене са одеским цијенама, па ће наћи разлику. Нећу да спомињем да је наше уље много боље од горе споменутих врста, те би се боље и продавало; нити спомињати да би наша Влада могла постићи све могуће олакшице за увоз свих наших производа у братску нашу Русију, јер је доста што сам горе навео. Својих ерестава за превоз свега што нам треба у Русију и из Русије, ето, хвала Богу, имамо — Јарослав је наш сиви соко! Надај мо се да ће Јарослав радити Јарославића, па ће бити и још боље. Ја међу тим тврдим да је сама у Русији силе нашој малој увозној и извозној трговини! И... данас не говорим даље.

В.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 3 маја.

Њезино Височанство Књагиња Милена, слава Богу, једнако иде на боље, ма да се посљедњих дана мали оган у два пут повраћао; сип, апетит и опште стање с дана на дан постаје све повољније. Његово Височанство Књаз будући се повратио у Кан, употребиће сва сретства да нам народну Мајку здраву поврати у домовину.

(С пута Његова Височанства Књаза) добили смо шљедеће брзојаве

ПЕТРОГРАД, 28 априла. — На поласку Књаз Никола примио је графа Игњатијева, као пресједника добротворног друштва словенског, и депутације Црногораца, Срба и Бугара, који живе у Петрограду.

ПРИЗ, 30 априла. — Прилепио је црногорски Књаз Никола.

(О бављењу Његова Височанства нашег Господара Књаза Николе у Петрограду) наодимо шљедеће вијести у петроградским листовима:

— Нећу уочи свијетлог Ускресења у Зимњем Дворцу, у ком станује Његово Височанство, прославила је царска Породица Свијетли Празник. У 11 сати скупили су се у Дворац чланови државног савјета, министри и остали великодостојници са супругама, свита Његовог Величанства и Великих Књажева, генерали и штаб-официри. У 11½ из Двора су кренули у дворску прикву Њихова Величанства Цар са Царицом испод руке са царском свитом. Његово Величанство носило је знакове ордена св. Андрије Првозваног, а Цезина Величанство Царица, као и Велике Књагиње и двореке даме, руско народно рухо. За њима су слиједили: Његово Височанство наш Господар, Књаз Никола са Великом Књагињом Мариом Павловном испод руке, Велики Књаз Владимир Александровић са Великом Књагињом Јелисаветом Теодоровном. Велики Књаз Алексија Александровић са Великом Књагињом Александром Георгијевном, Велики Књаз Сергеје Александровић са Великом Књагињом Јелисаветом Маврикијевном, Велики Књаз Павло Александровић са Великом Књагињом Ксенијом Александровном. За њима су ишли Велики Књажеви Константин Константиновић, Димитрије Константиновић, Никола Михайлович, Ђорђе Михайлович. За вријеме литургије Њихова Величанства христосовали су се са чиновима државног савјета, са сенаторима, генералима, са члановима главног војног и поморског суда, са свима присутнијем великодостојанственицима, и најпослије са официрима и под официрима и стражом чете дворекијех гренадира. У 2½ јутра Њихова Царска Величанства, Његово Височанство Књаз Никола, и Њихова Царска Височанства Велики Књажеви повратили су се из цркве у Дворац, гдје је била постављена обична ускршња трпеза. Кад је удрила четврта ури Њихова Царска Величанства са Великом Књагињом Ксенијом Александровном одвезли су се у Анничевски Дворац.

— На свијетли понедјелник Његово Височанство примио је епископа посланика у Петрограду г. Петронијевића и епископа министра финансија дра Вујића. На Ђурђевдан, као дан патрона Дома Петровић-Његоша, Његово Височанство примило је преставнике црногорске колоније у Петрограду, бившег епископског војног министра пуковника Ђурића и многе епископске официре, који уче војне науке у Мухоморској артиљеријској, Николајевској нижепирској и Николајевској генералног штаба Академији.

(Благодарење за спасење Царевића.) У уторник вечер узнемирио нас је шљедећи телеграм:

БЕЧ, 31 априла. — Јучерашњи телеграм из Токна јавља: Велики Књаз Нашљедник руски близу Киота рањен је од једног Јапанаца ударцем сабље. Рана није опасна за живот.

Сјутри дан у јутро примили смо други још грђи телеграм, који гласи:

БЕЧ, 1 маја. — Из Јокохаме брзојављају: Царевић тешко рањен. Рајтер дознаје, да је злочинац фанатик, који је Царевића опасно ранио у главу. Атентат је био у селу Осеу на језеру Бива.

Но исти дан у подне стиже нам шљедећи брзојав, који нас умири:

ПЕТРОГРАД, 1 маја. — Званично саопћење: Царевић путујући у варош Јапанску Осеа би рањен у главу сабљом од једног нижег агента полиције. Злочинац покушао је и други ударац, али га је одбио штапом грчки Књаз Ђорђе. Рана је Кесаревића лака. Нимало не узнемирује. Кесаревић је сам брзојавио да је добро и да је намјеран продужити пут без промјене програма.

Даље смо примили телеграмом шљедеће податке о атентату:

ПРИЗ, 2 маја. — По званичној брзојави из Токна Царевић идући уздуж језера Бива код мјеста Осеу близу Киота био је напанут од једног агента полиције, који по свој прилици припада секти Самонруја, врло непријатељској странцима, занешеног јаким наступом фанатизма. Рана је дуга три палца а мало дубока. Пошто је превјена Царевић је пролазио пут у Киото. Телеграми извора јапанског тврде да је рана лака без пошљедица.

Ушљед ових пошљедних радоснијех вијести, да је Њ. Ц. Височанство, млади Царевић, Никола Александровић остао здрав од злочиначког покушаја, данас је Његово Високопреевештенство г. Митрополит Митрофан са мјеснијем свештенством држао у цетињској катедралној цркви велико благодарење. Тек су звона стала позивати вјерне на ово благодарење дошао је у цркву Његова Свијетлост Престолонашљедник Књаз Данило са својом личном пратњом и са свијема војничкијем и грађанскијем великодостојанственицима. Одма за гњем дођоше и Њихове Свијетлости Књагињице Јелена и Ана и Књаз Петар Карађорђевић. Међу првијема видно се у цркви царско-руски министар-резидент г. Аргиропоу. Сви су били у пуној гали са рускијем орденима. На благодарење је похитало и доста грађана обојега пола.

(Нова поштанска станица.) Госп. Нико Дрецул, управитељ књаж. пошта, отпутовао је у Колашин, да ту отвори нову штацију поштанску. Штација је отворена 1 маја.

(Бечки туристе), пунијех 15 кола, посетише ономадне нашу престолницу. Стигли су из Котора у само подне, па су у великој локанди отпочинили, гдје им је био објед приготовљен. У четирисата послале подна опет су се у Котор повратили, гдје их је чекао нарочити пароброд Лојдов. За то кратко вријеме снимили су неколико фотографскијех слика Цетиња.

(Пазите на малу дјецу.) У селу Брчелу, у примичкој нахији, на велики четвртак играо се шестогодишњи Илија Никол Алексић са својом сестрицом на кулце с копчама из докољеница. Дијете као дијете у игри почне турати кулце и копче у уста, засмије се и стварница полети у град на мјесто напоље или у једњак. На плач догрчи престрављена мајка и покупа да претом извади већ помодрелом дјетету играчку из града, али све бадава. Малиш је једва дисао, изгубио говор и сна му није долазило на очи за толико дана. Јуче су му у нашој државној болници љекари (Миљанић, Симоновић и Огњеновић) просјекли дунник (трахеотомја) и извадили на рану метални предмет, који би га на сигурно удавио, да је и даље тамо остао. Дијете је сад слободно и весело и изаћи ће кроз који дан из болнице.

Књижевност, умјетност и просвјета.

— Као што је већ познато вриједни грађани старе Подгорице и нове Миркове Вароши одлучили су, да ограде нарочиту кућу за своју Читалоницу. На ту сврху приложили су:

1. Г. Др Петар Миљанић с Цетиња ф. 5 —
 2. Г. Ристо Таминовић „ „ ф. 3 —
 3. Г. Б. Брадановић из Подгорице ф. 7 —
 4. Г. Алекса Пинтелић из Маглаја ф. 2 —
- Свега а. в. ф. 17 —

Библиотеци исте читалонице послали су на дар:

- а) Г. Павле А. Ровински ману црногорску његовог издања најновију.
- б) Браћа М. Поповић из Новог Сада. Цјеванију Змаја Ј. Јовановића.

Управа Читалонице најискреније захваљује, родољубивијем приложницима.

— У Паризу постоје двије катедре руске историје — у Сорбони и у Колежу де-Франсе. У Сорбони предаје Рамбо, чувени ауктор „Руске Историје“, која се преводи у Загребу на српски језик. Сада чита епоху Императора Никола Павловића. У Колежу де-Франсе предаје знаменити славист Леже, бавећи се сада епохом Екаторине II. Она предавања слушају приљекно не само ученици него и извањска публика, међу којом се види и стараца, особито госпођа. Сале су вазда пуне слушаоца. А бисмо ли могли запитати

издаваоце српскога превода Рамбровлеве руске историје у Загребу, колико је уписанја добио на тако знаменито дјело, прво те врсте у нашој књижевности?

— Друштво за потпомагање сиромашних Срба Јака на великиме школама у Бечу које се прошле зиме установило, послало нам је први извјештај прилога добивених. — Друштву су приложили:

Срп. академ. друштво „Зора“ у Бечу 408,85 форината, *) Земунско срп. добро вољно позор. друштво 100,85 фор., Светозар Адамовић трговац пресјед. удруштва 100 ф., Матија М. Грацић правник 53 фор., Катинка Јосифовић из Беча 20 фор., Н. Н. из горње Далмације 18 фор.; по 13 фор. дали су: И. Рубрицијус мед. Т. Васојевић сл. трг. шк., Н. Деноло прав.; по 10 фор.: кнез Маришица Бонда, Др. Ж. Гојковић адв. из Карловаца, Др. Живота Јанковић, Др. Никољ Милан владика гор. далматински, А. Лукић, члан срп. позор. друш. у Н. Саду, ошћина которска; по 5 фор.: Др. Николајевић кр. окр. лекар из Н. Градишке, Г. Пантелић из Н. Градишке; по 3 фор.: Мил. С. Дамјановић капетан, Прока С. Вожић капетан, Драг. С. Вељковић мед., Нера Ивановић мед., И. Пуљевић, Св. Драган ст., Ј. Димитријевић прав., Негослав Велизарић мед., Мих. Шункаловић дрид. мед., Бока Петковић фил., Тодор пл. Бајић, гђа Зорка пл. Бајић, Јаво Марић прав., Мирко Комненовић, Јовица Поповић мед., Милош Туцаковић прав., Живан Јашић мед., Славко Св. Милетић мед. Влад., Новаковић тех., М. Хади Ристић прав., Сава Вукановић прав., Бока Николић дрид. мед., Бож. Ерцеговић мед., Тоша Остојић трг., Симо Карановић мед., Ђорђе Марић мед., Мих. Кнего прав., Луј Гроговић прав., Виће Трипковић фил., Милисављевић мед., Милорад Шимић тех., Ст. Кнежевић прав., Недо Нешковић мед., Стево Матић мед., Др. Никола Вујић, Чед. Ђурђевић мед., Свет. Радовановић фил., Душ. Јовановић мед., Ђор. Васиљевић прав., Милан Деснотовић мед., Др. Ђорђе Ивковић, Коста Алексић мед., Максим Сарделић фил., Војислав Суботић мед., Јован Милић мед., Душ. Васиљевић прав.; Н. Н. с отока Мзета 2 фор., Др. Александар Турпић 110 фор., Микашиновић поручник 1 фор., Петар Делић трг. из Ерцеговине 1 фор.

Сакупили и друштву предади:

Гђа Даринка Миљанић на Цетињу: по 10 фор.: Благо Петровић адјутант, Др. Свет. Симоновић; по 5 фор.: Војвода Божо Петровић, Поповић Липовац, Др. П. Миљанић, Пуковник Овсјани, Марко Петровић, Нег. Превез. Митрополит Митрофан, Војн. Илија Пламенац; по 3 фор.: Б. Новаковић, Радоје Рогановић, Др. Лазо Костић, Вуко Вулегић.

Г. Др. Миланко Р. Веснић у Биограду: по 10 динара: П. М. Карастојановић, М. Христић; по 5 дин.: Др. Мил. Р. Веснић, Милош Валожић, П. Павловић, Енгелхарт, Б. Ђ. Јовановић, Милорад Ж. Тодић, М. А. Тошковић, Дим. Гавриловић, П. Ј. Одавић, Др. М. Ђ. Милованић, М. Н. Барјактаровић, Дим. Кумануди, Јов. Христић, Јаша Ненадовић, В. Ј. Марковић; по 4 дин.: Б. Јовановић, Шајковић, М. Х. Поповић, Васа Н. Николајевић; по 3 дин.: Т. Мраовић, Ђ. Китановић, Јосифовић, М. Пилић; по 2 дин.: Мита Поповић, Мих. Ристић, Н. Н., П. С. Павловић, Свет. С. Симић, Емил Вавасер, Убавкић М. Ц.; по 1 дин.: Илија Н. Вукићевић, Н. Н., П. Н.

Матија М. Грацић у Бечу: Н. Н. из Ерцеговине 5 фор.; по 2 фор.: Др. Ђорђе Антипаде, Иво Трипковић, Др. К. Цукло; по 1 фор.: Фрањо Раји, Ст. Кнежевић, Луј Гроговић.

Др. С. Савчић у Љесковцу скупио 25 динара.

Свега 1117.63 фор.

Управа друштвена изјављује свој именованој господи ердачну благодарност на њиховим прилозима, а исто тако оној господи и гђи Миљанића, који не пожаљено труда да својим заузимањем око прикупљања прилога увећају друштвено имовину.

— Примили смо из Биограда од Првог Српског књижевског бироа за извјештај Српске и Словенске књижевности, штедећи оглас:

Већ давно осјећа се у нас потреба: да се установи један „биро“, у коме ће увијек наша читалачка публика бити обавијештена о свакој српској и словенској књизи, која је узледала свијета било у унутрашњости Србије, било изван границе наше отаџбине.

На тај посао прегла је потписата књијара.

Потребе су и сувише јасне на нам није нужно ништа наводити, што би оправдало овај наш корак. Бива често да се за

једну књигу, која је изишла, рецимо у Петрограду, Москви, Загребу, Цетињу, Софији, Новом Саду, Шапцу и т. д. а која има своје литералне вриједности, сазиа тек последи мјесец и два дана.

За то је нуждан књијарски „биро“, који ће увијек моћи дати тачне извјештаје о свакој Српској и Словенској књизи.

Ми смо тај „биро“ већ установили. У тој смо цијељи ступили у споразум са свима књијарима како у унутрашњости Србије, тако исто и изван Србије, и наша читалачка публика може у свако доба да се информише о свима издањима Српских и словенских књига и часописа.

Осим тога овај ће „биро“ на захтјев и. публике одма и у најкраћем времену набавити све оне књиге и часописе, које се буду тражили, уз врло малу доплату, тако, да ће сваки бити брзо и тачно услужен.

Преко овог „бироа“ моћи ће сваки издавалац или писец растурити своја дјела, јер је „биро“ у вези са свима књијарима, па према томе свака Српска и словенска књига имаће јачег и повољнијег пољета за своју прођу.

Потписата књијара, као главни читалац овога „бироа“ нада се: да ће јој г. г. писци и издавачи књига и часописа поклонити своје повјерење тако исто и и. публика, а ми ћемо се потрудити да у свему задовољимо захтјеве свију оних лица, која се буду у тој цијељи на нас обраћала.

Нас је као што већ рекосмо, у овоме послу покренула једино потреба, која се давио у нас за тако један „биро“ осјећа а такве установе већ у велико чине знатне услуге потрошачине у другим напреднијим државама.

Сваки примјерак који се поднесе овом „бироу“ на углед исплатиће се одма по одбитку рабата.

Први српски књијарски „биро“ установила је књијара код „Св. Саве“ С. М. Стефановића.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Српско бродарско друштво. У Биограду је изашао позив од дотичног оснивачког одбора на уписивање акција Српског бродарског друштва, ком је задатак да ослободи трговину краљевине од туђијех параброда на Сави и Дунаву. Српска држава јемчи законом акционарима интерес 6% годишње на уложени капитал. Капитал је друштвени од 3.000.000, дин. у сребру, подијељен на 30.000 акција по 100 дин. свака. Пошто ниједна државна обвезница не доноси сопственику 6% годишње интереса, акције овога друштва биће најбоља хартија од приједности у Србији. Држава је дала оне државне и многе и велике опаште не само да се напредовати.

(Почетак Српске). По попису становништва од 31 децембра 1890 имала је Србија 2.157.638 становника. Г. 1884 имала је 1.901.736 душа. Биоград има 54.458 према 35.483, које је имао г. 1884.

Будући је по предбјежном резултату пучког пописа од истог дана у Хрватској и Славонији набројено без војништва 2.184.414 становника, то је разлика међу Србијом и Хрватском само нешто преко 26.000 душа, што их Хрватска више броји. Ова разлика неће бити много већа ни тада, прибројимо ли и војништво и изправљене листине, по којима ће Хрватска и Славонија у округлом броју имати 2.200.000 душа. За Загреб чујемо, да ће по ректификацијом пописа имати преко 40.000 цивилног и преко 2000 војног становништва, дакле у свему преко 42.000 душа Н. Н.

(Јован Орт.) Задарски „Dalmata“ донио је допис из Стариграда, који доводи у сумњу све извјештаје о поморском капетану Јовану Орту (падвојводи аустријском Јовану). О надвојводи, који се одрекао части, купио брод и предао се трговини, јављено је извјесно, да је заједно с бродом и свијем морнарима прошао на скрајњим обалама јужне Америке. Али дописник задарског листа другачије мисли; он вјерује, да Јован Орт још живи. Тако он мисли и вјерује, по ријечима неког поморца, који је служио Орта до републике аргентинске и вратио се отоден кући ради посала. Овај морнар није му ништа казао, јер се по прилици на растанку заклео свом добром господару, да ће мучати. Али морнарне вјерује, да је Орт умро и зато не вјерује ни дописнику. Него он држи, да је Орт жив у Америци и да ником не казује своје право име и пријекло. Из причања морнарека дознајемо, да се Орт оженио био и да је с њим жена путовала. Узео је жену простог рода, без никакве титуле.

С. Л.

ТЕЛЕГРАМИ „Г. ЦРНОГОРЦА“.

АТИНА, 29 априла. — Ситуација у Крфу очајна. Гет је оцаћен.

БЕЧ, 30 априла. — Три баталјона херцеговачка из Бањалуке, Мостора и Добоја иду брзо у Беч да служе као гарнизон.

БУКУРЕШТ, 30 априла. — Отворено је законодавно тијело краљевском послаником, која објављује буџет, нове царинарске тарифе, и закон за продужење радова око земаљске обране.

БИОГРАД, 30 априла. — Указ одређује вјежбање војничко пјешадије од 20 маја до 31 јула.

ЛОНДОН, 30 априла. — Гледстон је имао у недјељу јаку државницу за сада нема опасности.

АТИНА, 30 априла. — Усљед алармирајућих извјешћа консулах у Крфу, неки заступници учинили су влади грчкој пријатељске преставке.

ПARIЗ, 1 маја. — Говори се да ће принц Луј Наполеон доћи у Париз. Ако буде каквијех манифестација биће шиберам.

ЛИСАБОНА, 1 маја. — Ноћас на вратима министарства унутрашњости прела је експлозија динамита без штете.

ПARIЗ, 1 маја. — Велики Књаз Ђорђе Александровић брзо се очекује. Остануће овдје по свој прилици три дана.

КАИР, 1 маја. — Ријаз-паша димисионирао је због здравља.

АТИНА, 2 маја. — Ситуација у Крфу све тежа. Префект Крфа дигнут је. Један мајор послан је у изванредној мисији да успостави ред.

ПARIЗ, 2 маја. — Кренули су бродови да крстаре по водама крфскојем.

СОЛУН, 2 маја. — Грађење линије рајлаваја Солун-Монастир звачано отпочело првијем ударањем мотике пред властима цивилијем и војничкијем.

АТИНА, 2 маја. — Још су два Јермеја убијена на Крфу. Међу хришћанма паша велико узбуђење. Квартал свјерски свеће је опкољен. Већ Јермеја умро од глади. Велико узнемирење у Атини. Ратне лађе са батеријом јучер кренуле пут Крфа. Краљевска породица повратила се са екскурсије укршње.

ОБЈАВА.

Број 363.

Лицитација руја држаће се на Цетиње 3-ћег Јунија 1891, и исти ће се дан лицитација прекинут.

Конграт ће се дати ономе, који се за највишу цијену обвезке примати из народа, за готове новце: на Ријеку, Селање, Вир и Подгорицу, — вас руј који се убере у Књажевину године 1891, по мостри која ће бити у Канцеларију Министарства финансије.

Уредба руја, треба да буде, добра, то јест, да руј буде зелен и чист без икакве смјеше.

Влада Књажевска тражиће од подузимача кауцију од 1000 наполеона, било у новцу или у непокретности.

На сваке 560 килограма руја, подузимач имаће да плати Држави извозне таксе: фиорина два у злато.

Они који би жељели лицитират, морају се на гореозначени дан пријавити у Канцеларију Министарства финансије, гђе ће се држати лицитација — од три до пет ура по подне, и донијет са собом — за кауцију — новце, или од непокретности карте уредне и потврђене печатом и потписом од надлежних Судских власти, и предат једно или друго у Министарство, најдаље 3-ћи јунија 1891 до подна, иначе неће имат право лицитират.

Цетиње, 2 Маја 1891.

Министарство Финанције.

ОГЛАСИ.

Црногорске поштанске марке и отворена писма (без приједности) купујем у свакој количини по највишој цијени, тражим понуде и пошиљке.

Weiss H. J.

Papier und Briefmarkenhandlung
Budapest, Muzeumkört 29.

(4—6)

1891
ЗАТНИ
ИРАТ

На прославу јубилеја прве обрнуке изложбе год. 1891 у Златном Прагу
Претова парекот и краљ. Величанства Ђесара Фрања Јосифа I.
од 15 маја до окробра 1891.
Научн. умјеност, обрт, земљорадња, свечаности, привремене изложбе, фоталије, лимпнеце,
гастаци, кребања и т. д.

СВЕОПШТА
ЗЕМЉОКА
ИЗЛОЖБА.

(4—8)

*) Као чист приход од светосав ке прославе г. 1890.